

Huvudman

Lekebergs kommun

Ärendet

Tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser vid grundskolan Hidinge skola i Lekebergs kommun

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Lekebergs kommun en anmärkning avseende brister i genomförandet av de nationella kartläggningssmaterialen i förskoleklassen, samt avseende samråd med specialpedagogisk kompetens vid uppföljning av extra anpassningar i slutet av förskoleklassen och lågstadiet. Lekebergs kommun ska senast den 15 januari 2024 vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (Dnr SI 2023:5165) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser inlett en tillsyn av Hidinge skola i Lekebergs kommun.

Syftet med denna tillsyn är att bedöma om skolor genomför garantins olika moment i enlighet med bestämmelserna.

Tillsynen har genomförts genom digitala intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och med rektorn den 26 september 2023. Vidare har dokumentation granskats, bland annat förteckning över personal och dess kompetens, beskrivningar av arbetet med garantin för tidiga stödinsatser, samt en beskrivning av elevernas kunskapsutveckling eller måluppfyllelse i förskoleklass, årskurs 1 och årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Obligatoriska kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

I förskoleklass har samtliga obligatoriska kartläggningsmaterial använts för alla elever under höstterminen 2022, med undantag för uppgiften *Sanden och riset* som inte genomförts för en klass på grund av tidsbrist. Det finns inte något rektorsbeslut på att dessa elever skulle undantas från att genomföra *Sanden och riset*. Ansvarig lärare uppger att hen under innevarande läsår därför har startat med kartläggningsmaterialen tidigare jämfört med föregående läsår och därför troligen kommer att hinna genomföra alla delar under höstterminen 2023. Vidare framgår att lärare regelbundet har följt upp elevernas matematiska tänkande på andra sätt än genom det obligatoriska kartläggningsmaterialet. Samt att elevernas kunskapsutveckling har diskuterats vid möten med lärare och specialpedagog och att olika stödåtgärder har satts in vid behov.

I årskurs 1 har samtliga delar av de obligatoriska bedömningsstöden genomförts med samtliga elever under såväl höst- som vårtermin. En elev har dock inte slutfört alla delar trots att personalen gjort diverse anpassningar för att eleven skulle kunna genomföra dem. Den aktuella eleven hade sen tidigare extra anpassningar och är under utredning för behov av särskilt stöd.

I årskurs 3 genomfördes alla delprov av de nationella proven med alla elever under den stipulerade provperioden. En elev slutförde inte ett av delproven, utan avbröt under provets gång.

Rättslig reglering

I förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet i förskoleklass (diarienummer 2019:567) användas. För varje elev ska läraren använda det kartläggningsmaterial som avses i 2 § vid avstämningstillfällen under höstterminen. Vid varje avstämningstillfälle ska läraren utgå från anvisningar i kartläggningsmaterialet (8 kap. 2 och 3 §§ skolförordning [2011:185], 2 och 3 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS] 2019:16).

I förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande i förskoleklass (diarienummer 2019:568) användas. För varje elev ska läraren använda det kartläggningsmaterial som avses i 4 § vid avstämningstillfällen under höstterminen. Vid varje avstämningstillfälle ska läraren utgå från anvisningar i kartläggningsmaterialet (8 kap. 2 och 3 §§ skolförordning, 4 och 5 §§ SKOLFS 2019:16).

I ämnena svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan (diarienummer 2019:563) användas. För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda bedömningsstödet som avses i 2 § vid avstämningstillfällen under både höstterminen och vårterminen. Vid varje avstämningstillfälle ska läraren utgå från Avstämning A, B eller C i bedömningsstödet utifrån hur långt eleven har kommit i sin kunskapsutveckling (9 kap. 22 b och c §§ skolförordningen, 2 och 3 §§ SKOLFS 2016:66).

I ämnet matematik i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan (diarienummer 2019:564) användas. För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda bedömningsstödet som avses i 4 § vid avstämningstillfällen under både höstterminen och vårterminen. Läraren ska använda den del av bedömningsstödet som avser den aktuella terminen och börja på mellannivån för varje elev. Därefter ska läraren använda bedömningsstödet utifrån hur långt eleven har kommit i sin kunskapsutveckling (9 kap. 22 b och c §§ skolförordningen, 4 och 5 §§ SKOLFS 2016:66).

Nationella prov ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3. Nationella prov ska genomföras i slutet av årskursen. Proven ska vara uppdelade i delprov som genomförs på vissa dagar eller under vissa perioder (9 kap. 20, 21, 22 och 22 a §§ skolförordningen).

Ett nationellt prov i årskurs 3 i grundskolan består av flera delprov. Samtliga delprov ska genomföras under tidsperioden den 13 mars 2023 till och med den 17 maj 2023 (5 § SKOLFS 2021:69).

Om det finns särskilda skäl får rektor besluta att en lärare inte behöver använda kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd eller nationella prov, eller delar av dessa, för enskilda elever (9 kap. 20 § skolförordningen, 6 § SKOLFS 2019:16 och 6 § SKOLFS 2016:66).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att en klass inte har genomfört samtliga delar av det obligatoriska kartläggningsmaterialet i matematiskt tänkande i förskoleklassen under höstterminen 2022.

Av utredningen framkommer att samtliga delar av bedömningsstöden i svenska och matematik i årskurs 1 har genomförts under såväl höst- som vårtermin under läsåret 2022/2023. De nationella proven i årskurs 3 har även de genomförts i enlighet med gällande förordningar under läsåret 2022/2023.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Lekebergs kommuns verksamhet vid Hidinge skola F–6 har inte uppfyllt författningarnas krav vad gäller genomförandet av kartläggningsmaterialet i matematiskt tänkande i förskoleklassen. Av utredningen framgår dock att elevernas matematiska tänkande ändå regelbundet har följts upp och vid behov har elever fått stöd. Därtill har skolan under innevarande läsår startat genomförandet av kartläggningsmaterialet tidigare och läraren gör bedömningen att de kommer att hinna genomföra samtliga delar under höstterminen. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarig och finner därför skäl att tilldela Lekebergs kommun en anmärkning.

Uppföljning och överföring

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

Under läsåret 2022/2023 har elevernas extra anpassningar utvärderats löpande var sjätte vecka av undervisande lärare tillsammans med ytterligare en lärare utan specialpedagogisk utbildning. Under höstterminen 2022 har specialpedagog varit närvarande vid några av dessa tillfällen. Under vårterminen 2023 har specialpedagog inte varit med och följt upp extra anpassningar i de för garantin aktuella ämnena. Dock har specialpedagogen tillsammans med övriga inom elevhälsan utvärderat alla stödåtgärder i slutet av läsåret. Vid det tillfället var dock inte de undervisande lärarna med.

Elevhälsan, där den specialpedagogiska kompetensen ingår, har inför läsåret 2023/2024 tillsammans själva gjort en utvärdering av de extra anpassningar som låg till grund för planering av stödåtgärder som skulle sättas in höstterminen 2023.

I samband med läsårsslut och läsårsstart har det genomförts överlämningssamtal mellan överlämnande och mottagande lärare där de tagit upp de extra anpassningarna eleverna har haft under läsåret samt hur dessa har fungerat. Förutom att överlämningen skedde muntligt på dessa möten gjordes även en skriftlig överföring, främst i form av elevernas individuella utvecklingsplaner där de extra anpassningarna är noterade. I ett fall har en förskollärare följt med klassen till årskurs 1 och i ett fall har en lärare följt med från årskurs 3 till årskurs 4. I dessa fall har inte någon överlämning varit aktuell, men respektive lärare har gjort en uppföljning av elevernas extra anpassningar.

Vidare framgår det att från och med läsåret 2023/2024 finns det en ny specialpedagog som arbetar heltid på skolan, att jämföra med läsåret 2022/2023 då den dåvarande specialpedagogen hade en tjänstgöringsgrad på 20 procent på skolan. I intervju med lärare framgår det att de märker en stor skillnad i tillgång till specialpedagog under innevarande läsår jämfört med föregående.

Rättslig reglering

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan och sameskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 3 kap. 5 § skollagen (extra anpassningar) i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid uppföljningen enligt 4 b § (3 kap. 4 a § 3 p. skollagen).

Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 3 behöver inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § 2 st. skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att ansvarig förskollärare och lärare inte har samrått med personal med specialpedagogisk kompetens vid den uppföljning som gjorts av de extra anpassningar som eleverna fått i svenska och matematik i slutet av förskoleklassen och lågstadiet, vilket är en brist.

Förskollärare och lärare har dock följt upp de extra anpassningarna och resultatet av uppföljningen har förts över till mottagande lärare i årskurs 1, respektive årskurs 4, samt i de fall där en ny lärare har tagit över klassen. I de fall läraren följt med klassen har ingen överlämning gjorts men de extra anpassningarna har följts upp, dock utan att samråda med specialpedagogisk kompetens.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Lekebergs kommuns verksamhet vid Hidinge skola F–6 har inte uppfyllt författningarnas krav vad gäller samråd med specialpedagogisk kompetens vid uppföljning av extra anpassningar i slutet av förskoleklass samt lågstadiet. Det framgår dock av utredningen att lärarna har följt upp extra anpassningar och att de löpande utvärderats. Vidare framgår det att den specialpedagogiska kompetensen varit involverad i elevhälsans utvärdering av extra anpassningar och även i planerandet av vidare stödåtgärder. Det framgår av utredningen att en anledning till att den specialpedagogiska kompetensen inte samrått med lärarna är tidsbrist. Numer finns det dock en specialpedagog på plats på heltid vilket borgar för att denne framöver kommer att ha möjlighet att vara med vid lärarnas uppföljning av elevernas extra anpassningar. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att bristen är mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Lekebergs kommun en anmärkning.

Delområden utan konstaterade brister

Särskild bedömning och planering av insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

Efter genomförande av de obligatoriska kartläggningsmaterialen i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1, samt de nationella proven i årskurs 3 har det i samtliga ämnen och klasser funnits elever som uppvisat indikation på att inte uppnå kriterierna för bedömning i de aktuella ämnena i årskurs 1 respektive årskurs 3. För dessa elever har undervisande lärare gjort en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens.

I några fall har den särskilda bedömningen visat att eleverna troligen kommer att kunna uppnå kriterierna för bedömning. I andra fall har den särskilda bedömningen lett till att det satts in extra anpassningar för eleverna, och i ytterligare några fall har det startats utredningar om behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. En särskild bedömning ska även göras i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3. (3 kap. 4 § första stycket skollagen).

Ansvarig förskolelärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 § skollagen (3 kap. 4 a § 1 p. skollagen).

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för stöd i form av extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas (3 kap. 4 § 2 st. skollagen, 3 kap. 5 § skollagen och 3 kap. 7 § skollagen).

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller för anmälan till rektor om särskilt stöd redan är uppfyllda. Det ska i sådant fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn (3 kap. 4 § 3 st. skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid planering av extra anpassningar när det i

förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik (3 kap. 4 a § 2 p. skollagen).

Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 1 och 2 behöver inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § 2 st. skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens ska genomföras då en elev uppvisat indikation på att den inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 1 eller 3. Vidare framkommer inte annat än att lärarna samråder med specialpedagogisk vid planering av extra anpassningar i svenska eller matematik.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén.

Utredaren Mattias Ryd har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Isabelle Brännlund medverkat.